

пінський землянин Федір Достоевський – прапращур Ф. Достоевського (Іванишев Н.Д. Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни // Сочинения. – К., 1876. – С. 188, 193–194.).

Отже, наприкінці XVI ст. присутність адвоката в ході судового процесу стає звичною справою. Заняття адвокатською діяльністю сприяє підвищенню загального рівня освіти, зокрема, правової освіти й правосвідомості шляхетського поспільства.

**Британська О.В.**

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

### **ЖІНКИ В БОРОТЬБІ ЗА ПРАВО СТАТИ АДВОКАТОМ**

Тривалий час адвокатура була тільки чоловічою справою. Навіть термін «адвокат» - чоловічого роду. З появою перших жінок-адвокатів у світі (кінець XIX – XX ст.) у законодавстві багатьох країн продовжували використовувати термін чоловічого роду. Не виключенням є і країни пострадянського простору Росія та Україна. В даних країнах ще в 1917 р. відповідно до Декрету Тимчасового уряду, очолюваного О.Ф. Керенським, жінки таки отримали право займатися адвокатською діяльністю. Однак, сам термін «адвокатеса» не був закріплений на законодавчому рівні. Навіть до сьогодення жоден нормативно-правовий акт не містить даного терміну. Враховуючи те, що в сучасній Росії більш 1/3 адвокатів – жінки. (Мельниченко Р.Г. Адвокат или адвокатеса – 2005 – с.109). В наш час в Україні жінки складають близько 70% адвокатського корпусу. (Наша спілка – 2009 - №2 – с.31-34).

Напротязі багатовікової історії людства образ адвокатів асоціювався виключно з чоловіками, тобто переважала доля чоловіків-адвокатів, існувала маскулінізація адвокатури. Починаючи із зародження адвокатури в стародавньому світі (Стародавніх Греції та Риму) і до II половини XIX ст. існувала чоловіча монополія на зайняття адвокатської професії. Довгий час в адвокатурі домінували тільки чоловіки і саме тому адвокатська діяльність вважалась виключно чоловічою справою. Жінкам було взагалі заборонено займатися даною діяльністю. З чим це було пов'язано? Я вважаю, що насамперед це пов'язано із певними гендерними стереотипами, за якими жінки не сприймалися рівними з чоловіками, вони розглядалися як «слабка стать», а тому їх основним призначенням вважалось ведення домашнього господарства та виховання дітей. Отже, професія юрист-адвокат, була виключно чоловічою професією. Ситуація почала змінюватись із фемінізацією суспільства, коли жінки почали відстоювати свої позиції у різних сферах життя, зокрема, в юридичній стадії. Можна стверджувати, що образ «жінка-адвокат» є новим.

Першою жінкою-адвокатом стала американка Арабелла Менсфілд (США, 1869). В Україні першою жінкою-адвокатом стала Катерина Абрамівна Флейшиць (Російська імперія, 1909). Проте тогочасне суспільство з настороженістю ставилося до жінок-адвокатів і не сприймало їх всерйоз. Жінкам знадобилося докласти дуже багато зусиль, щоб сьогодні в XX ст. займатися адвокатською діяльністю нарівні з чоловіками. В наш час це не викликає негативних вражень і сприймається як звичне явище. Можна сказати, що в сучасності в світі набуває поширення фемінізація адвокатури. Навіть існують країни в яких жінок-адвокатів порівняно більше ніж чоловіків-адвокатів. (Мартинович І. История адвокатуры (электронный ресурс)). Нелегким був шлях першої жінки-адвоката в Росії. Уродженка Полтавщини Катерина Флейшиц, закінчивши Соробону й Петербурзький університет, у 1909 р. подала документи в адвокатуру й стала помічником присяжного повіреного. Однак виступати в суді їй не дозволили. Коли вона спробувала це зробити, прокурор запротестував й залишив судові засідання. Суд визнав участь жінки у процесі можливою, однак міністр юстиції Іван Щигловітов, який звернувся з цього приводу із запитом до Сенату, роз'яснив, що «під особами, які закінчили юридичний факультет одного з університетів, і такими, що мають право бути адвокатами, розумілися в російському законі виключно особи чоловічої статі». Тому Катерину Флейшиц виключили з адвокатури. Згодом вона зайнялася науковою роботою й стала першим доктором юридичних наук у Росії.

Тепер про сім'ю. Виховання дітей, родинне вогнище лягають здебільшого на плечі жінок, що в свою чергу негативно позначається на кар'єрному зростанні і додає чоловікам деякі

переваги. Однак, сімейні турботи заважають далеко не кожній представниці жіночого полу. Жінки-адвокати виходять заміж набагато рідше ніж одружуються їхні колеги чоловіки. Існують жінки, які говорять про те, що потрібно полегшити доступ до юридичної професії жінкам на законодавчому рівні, але ми прослідкували в даній роботі по прикладу чотирьох великих жінок-адвокатів, що можливо боротися за свою мрію і в часу, коли гендерні упередження існували яскравіше. В першу чергу потрібно змінювати ставлення до жінки-юриста в суспільстві, а лише потім приймати якісь рішення на законодавчому рівні. Незважаючи на той факт, що зараз дуже багато жінок мають дипломи про юридичну освіту, в суспільстві все ж таки переважає думка що успішний юрист – це чоловік. На законодавчому ж рівні, можливо слід закріпити обов'язкове пропорційне представництво жінок в адвокатурі, правоохоронних органах, на державній службі. Наприклад, дуже важливо щоб жінка, яка стала жертвою насилля в сім'ї, мала змогу звернутись саме до жінки-адвоката, яка здатна її зрозуміти, заспокоїти, надавши цінні поради, моральну підтримку та фахову юридичну допомогу.

У сучасному світі мало кого здивує адвокат у витонченій сукні або суддя у традиційній мантії та з елегантним макіяжем. Жінки давно й успішно підкорюють найпрестижніші вершини юриспруденції. Спостерігаються позитивні тенденції та відбувається поступальний рух. І як знати, можливо, у найближчому майбутньому у нашій мові поряд з поняттями «юрист», «адвокат», «нотаріус» з'являться нові слова, але вже жіночого роду.

**Висоцька А.В.**

*студентка 1-го курсу факультету адвокатури  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ АДВОКАТУРИ В ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ**

Адвокатура незалежної України розпочала свій шлях у складних умовах, але не була повністю нерозвиненою. Попри зневажливе ставлення до адвокатури як до інституту, який радянська система змушена була терпіти перед міжнародною спільнотою, наперекір процесуальним обмеженням адвоката в радянському судочинстві, а може, і завдяки останнім, у тоталітарній державі виросло і загартувалося у процесуальних баталіях покоління юристів досить високого рівня. У перші роки незалежності перед українським урядом постало багато важливих питань, одним з таких було питання про правові засади організації та діяльності адвокатури. Закон України «Про адвокатуру», який було прийнято 19 грудня 1992 р., врегулював основні аспекти діяльності цього правозахисного інституту. Зокрема, в Законі по-новому вирішено питання набуття права займатися адвокатською діяльністю, встановлено організаційні форми її здійснення, значно розширено професійні права адвоката і його обов'язки, передбачено гарантії адвокатської діяльності, введено присягу адвоката України, визначено поняття адвокатської таємниці, вирішено питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності і визначено систему органів, уповноважених видавати і анулювати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, врегульовано відносини адвокатури з Міністерством юстиції України, іншими державними органами тощо. (Варфоломеева Т. В., Гончаренко С. В. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адвокатуру». Законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність : 36. нормат. актів; Коментар / Академія адвокатури України. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 432 с.).

«Закон про адвокатуру» 1992 року залишив без відповіді безліч питань, саме через це потребував внесення уточнень. На сьогодні засади адвокатського самоврядування втілює у життя Національна асоціація адвокатів України (Система органів адвокатського самоврядування в Україні //[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://unba.org.ua/naau>), яка є недержавною некомерційною професійною організацією і об'єднує всіх адвокатів України. Найголовнішими напрямками діяльності НААУ є представлення адвокатури України з іншими юридичними особами всіх форм власності, органами державної влади та місцевого самоврядування, міжнародними організаціями; захист професійних прав адвокатів та забезпечення гарантій адвокатської діяльності та забезпечення доступу та відкритості інформації стосовно адвокатів України. Свою діяльність НААУ здійснює за допомогою органів